

14:e söndagen efter Trefaldighet

Predikan 2025-09-21

Kyrkoherde Sten Rydh, Evangelisk-lutherska kyrkan i Sverige.

Dagens ämne: Tacksamhet

Epistel: Ef. 5:15–20

Evangelium: Luk. 17:11–19 De tio spetälska

I Guds, Faderns + och Sonens och den Helige Andes, namn. Amen.

Bön. Käre himmelske Fader! Vi tackar dig för att din Son, Jesus Kristus har tagit på sig alla våra sjukdomar och synder. Skänk oss genom din helige Ande tro på ordet och bevara oss till evigt liv. Genom din Son, Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.

Predikotext 2:a årg.: Joh. 5:1–14

Vid den tiden inföll en av judarnas högtider, och Jesus gick upp till Jerusalem. 2 Vid Fårporten i Jerusalem finns en damm som på hebreiska kallas Betesda. Den har fem pelargångar, 3 och i dem låg många sjuka, blinda, halta och lama. [4 "De väntade på att vattnet skulle börja svalla. En ängel steg nämligen ner i dammen ibland och satte vattnet i svallning, och den förste som kom i efter att vattnet börjat svalla blev frisk från den sjukdom han hade."]* 5 Där fanns en man som hade varit sjuk i trettioåttio år. 6 Jesus såg honom ligga där och visste att han hade varit sjuk så länge, och han frågade honom: "Vill du bli frisk?" 7 Den sjuke svarade: "Herre, jag har ingen som hjälper mig ner i dammen när vattnet börjar svalla. Och när jag försöker ta mig dit själv, hinner någon annan före mig." 8 Jesus sade till honom: "Res dig, ta din bädd och gå!" 9 Genast blev mannen frisk, och han tog sin bädd och gick. Men det var sabbat den dagen, 10 och judarna sade till mannen som hade blivit botad: "Det är sabbat! Du får inte bära din bädd." 11 Han svarade dem: "Han som gjorde mig frisk sade till mig: Ta din bädd och gå!" 12 Då frågade de: "Vem var den mannen som sade åt dig att ta din bädd och gå?" 13 Men han som hade blivit botad visste inte vem det var. Jesus hade nämligen dragit sig undan, eftersom det var mycket folk på platsen. 14 Senare fann Jesus honom på tempelplatsen och sade till honom: "Se, du har blivit frisk. Synd nu inte mer, så att inte något värre drabbar dig."

[vers 4 ovan finns bara i senare handskrifter och är en tillagd kommentar som inte tillhör den egentliga bibeltexten.]*

Vår text handlar om mannen som varit sjuk i 38 år. Vilken sjukdom det var vet vi inte, men det står att han behövde hjälp för att ta sig ner i dammen. Han hade nog en svår förlamning eller någon annan sjukdom. Det måste ha varit ett svårt lidande. Han låg där vid Betesdadammen tillsammans med många andra sjuka, blinda, halta och lama. Betesda betyder "nådens hus" eller "strömmens hus". Bassängen fylldes då och då på av en underjordisk källa med regelbundet flöde. Enligt en senare textkommentar (se vers 4 ovan) menade man att det var en ängel som steg ner i vattnet och satte det i rörelse, och att den förste som steg ner efter det att vattnet börjat svalla skulle bli frisk från sin sjukdom. Denna förklaring tillhör inte den ursprungliga bibeltexten utan visar bara vad folk i allmänhet trodde om källan. I alla tider har det ju funnits sådana källor och märkliga platser, dit sjuka samlats i hopp om att de skall bli friska. Detta har sedan utnyttjats av många oseriösa religiösa rörelser som predikar mycket om exceptionella under. Sådana rörelser måste man vara skeptisk till. Det är visserligen sant att Gud både kan och vill göra under, men detta måste ske på hans egna villkor och i enlighet med Bibelns lära. Om vi är sjuka har vi inte något löfte om att vi säkert

ska bli friska om vi bara ber tillräckligt mycket. Nej, Gud vill att vi i ödmjukhet ska lägga fram vår nöd och sjukdom inför honom och sedan lämna saken helt i Herrens händer. Paulus hade t.ex. ett svårt lidande. Paulus skriver:

Och för att jag inte ska förhäva mig efter dessa väldiga uppenbarelser har jag fått en tagg i köttet, en ängel från Satan som ska slå mig så att jag inte förhäver mig. Tre gånger har jag bett Herren att den ska lämna mig, men han svarade mig: ”Min nåd är nog för dig, för min kraft fullkomnas i svaghet” (2 Kor. 12:7–9).

I det fallet svarade alltså Gud nej på Paulus bön om att bli botad från sitt lidande, vilket det än kan ha varit. Vi ser också i Psaltaren hur David och andra ropar till Herren i stor nöd. Ibland svarar då Gud med att ta bort prövningen och lidandet, men ibland vet Gud att det är bäst för oss att det onda skall vara kvar.

I vår katekes står det (sid 114, nr 207):

Vad ska vi göra för skillnad i våra böner?

När vi ber om *andliga välsignelser*, som är nödvändiga för vår frälsning, ska vi be utan villkor. När vi ber om *andra gåvor*, ska vi be Gud ge oss dem, om det är hans vilja.

Om nu ni som är onda förstår att ge goda gåvor till era barn, hur mycket mer ska då inte er Far i himlen ge den helige Ande åt dem som ber honom (Luk. 11:13).

Far! Om du vill, så ta den här bågaren ifrån mig! Men ske inte min vilja, utan din (Luk. 22:42).

Herre, om du vill, så kan du göra mig ren (Matt. 8:2).

Och den tilliten har vi till honom, att om vi ber om något efter hans vilja så hör han oss (1 Joh. 5:14).

Så långt katekesens ord. I vår text kom nu Jesus till den sjuke mannen vid Betesda och frågade honom: *Vill du bli frisk?* (v. 6). Det var en märklig fråga eftersom alla sjuka som samlades där givetvis hade som sin högsta önskan att bli friska. Det står också att Jesus visste att mannen hade varit sjuk i 38 år. Han visste det därför att han var och är Gud och vet allt. Jesus kom ju för att bota sjuka och predika evangelium. Det står flera gånger. Men han kom inte för att bota alla från sina kroppsliga sjukdomar. Hans syfte var istället att bota några för att visa att han verkligen var Messias. Så förkunnade han evangelium för att föra människor till tro. Så kom de in i Guds rike och fick ett nytt andligt liv och försäkran om uppståndelse och evigt liv. Detta är syftet med allt botande som Jesus gjorde. När Jesus frågade mannen: ”Vill du bli frisk?” så var detta en djupare fråga än bara frågan om hans rörelsehinder. Detta ser vi längre fram i texten när mannen blivit botad och Jesus möter honom igen och säger: ”*Se, du har blivit frisk. Synd nu inte mer, så att inte något värre drabbar dig*” (v. 14). Jesus ville bota honom från synden och skänka honom förlåtelsen. Vi kan här också tänka på hur profeten Jesaja talar om att Herrens lidande tjänare skulle bära våra sjukdomar. Det står:

Men det var våra sjukdomar han bar, våra smärtor tog han på sig, medan vi såg honom som hemsökt, slagen av Gud och pinad. Han blev genomborrad för våra brott, slagen för våra synder. Straffet blev lagt på honom för att vi skulle få frid, och genom hans sår är vi helade (Jes. 53:4–5).

Jesu syfte med sitt botande var först och främst att vi skulle förstå vår egen synd och inse vårt förlorade tillstånd. Som svar på Jesu fråga säger han: ”*Herre, jag har ingen som hjälper mig ner i dammen när vattnet börjar svalla. Och när jag försöker ta mig dit själv, hinner någon*

annan före mig” (v. 7). Mannen hade inte mycket hopp kvar. Han visste att han aldrig skulle hinna först ner i dammen och bli botad. Men då gör Jesus något oväntat. Han säger till mannen: ”Res dig, ta din bädd och gå!” (v. 8). Och det står kort och gott: ”Genast blev mannen frisk, och han tog sin bädd och gick” (v. 9). Jesus gjorde en god gärning mot mannen utan att han ens hade bett om det. Han hade bara klagat över sin hjälplöshet och Jesus visste nog hur han i sitt inre många gånger hade ropat till Gud om hjälp. Vi kan bara förmoda det eftersom mannen tillhörde det judiska folket och hade Guds ord. Men han visste inte att det nu var Jesus som hade kommit och botat honom. Men han följde Jesu ord och litade på det. Hur många människor är det inte som hör Guds ord, men sedan inte bryr sig om att följa det eller tro på det. Så går de miste om saligheten och blir kvar i världen i djävulens rike.

För att förstå vår text rätt måste vi också läsa om vad som hände sedan mannen gått sin väg. Det står i vår text:

Men det var sabbat den dagen, och judarna sade till mannen som hade blivit botad: ”Det är sabbat! Du får inte bära din bädd.” Han svarade dem: ”Han som gjorde mig frisk sade till mig: Ta din bädd och gå!” (v. 9-11)

Mannen litade mer på Jesu ord än på judarnas felaktiga utläggningar av Guds lag. När Jesus botade sjuka på sabbaten stod detta inte i strid mot Mose lag. Jesus visade att fariséerna själva på sabbaten t.ex. drog upp en oxe som fallit i brunnen. Sådant var rätt och riktigt. Hur mycket viktigare var det då inte att bota en sjuk människa även om det var sabbat! Mot sådant var inte sabbatsbudet riktat. Guds eviga lag är giltig i alla tider. Men då talar vi inte om de speciella bud och stadgar som bara gällde Israels folk under gamla testamentets tid intill den tid då Messias (Kristus) skulle komma. Det var lagar om mat, högtider och sabbat, brott och straff m.m. som hörde till Israels folks lagar och till den gammaltestamentliga gudstjänsten. Detta var tidsbundet enbart för Israels folk. Men Mose lag innehöll också tio Guds bud som gäller alla människor. Detta utlägger Luther i lilla katekesen. Sabbatsbudet var till för att folket skulle få tid och möjlighet att höra Guds ord och få vila från arbetet. Detta allmänna bud gäller i alla tider. Gud vill att alla ska lyssna på hans ord om både arbeta och vila. Men det speciella budet om sabbaten = lördagen, är upphävt. Paulus skriver: ”Låt därför ingen döma er för vad ni äter och dricker eller när det gäller högtid eller nymånad eller sabbat. Allt detta är en skugga av det som skulle komma, men själva verkligheten är Kristus” (Kol. 2:16–17).

När Kristus nu har kommit är lagarna om omskärelse, sabbat, nymånader, högtider, mat och dryck, påskalamm och tempeltjänst upphävda. Därför har den efterkristna judendomen fel när de menar att Gud har befallt dem att återupprätta landet Israel, och när det blir möjligt även på nytt bygga upp templet och fortsätta med gamla testamentets offertjänst i väntan på att Messias skall komma tillbaka. Allt detta är djupt felaktigt på grund av att man inte förstår att Jesus Kristus är den Messias som var förutsagd i hela gamla testamentet. Så har den moderna judendomen blivit en falsk religion.

Mannen som blivit botad av Jesus måste ha förstått att det var Guds ord och vilja att han skulle lyda vad Jesus sade. Så fick han kraft och mod att säga emot fariséerna. När de sade: ”Det är sabbat! Du får inte bära din bädd.” svarade mannen: ”Han som gjorde mig frisk sade till mig: Ta din bädd och gå!” (v. 10–12).

Fortsättningen som följer efter vår predikotext är också viktig för att förstå att mannen verkligen kom till tro på Jesus. När han på nytt hade mött Jesus och förstått vem han var gick han frimodigt till fariséerna och bekände det. Texten säger:

Mannen gick då och berättade för judarna att det var Jesus som hade gjort honom frisk. Därför började judarna förfölja Jesus, eftersom han gjorde sådant på sabbaten. Men Jesus sade till dem: "Min Far verkar fortfarande, och därför verkar även jag." Då blev judarna ännu ivrigare att döda honom, eftersom han inte bara upphävde sabbaten utan också kallade Gud sin Far och gjorde sig själv lik Gud (v. 15–18).

Så är den sjuke mannen som blev botad vid Betesda ett exempel på hur en människa kommer till tro. Det är inte han som söker upp Jesus, utan Jesus söker upp honom och botar honom. Han följer sedan det ord Jesus sagt till honom i övertygelsen att det är Gud som har botat honom. Sedan möter han Jesus igen och förstår att Jesus är Guds Son. Han hör ju orden: *"Min Fader verkar fortfarande och därför verkar även jag."* Mannen bekänner frimodigt inför judarna att det var Jesus som botat honom och han blir vittne till hur judarna förföljer Jesus och vill döda honom. Vi har all anledning att tro att denne man sedan levde som en kristen i den första kristna församlingen, även om vi inte kan veta detta säkert.

Det Gud vill lära oss genom vår text är att det är Han själv som kallat oss genom evangelium. Det sker inte genom våra gärningar. Mannen var helt passiv. Gud vill bota oss till kropp och själ genom löftet om att Jesus har burit alla våra sjukdomar och synder och att var och en som tror på honom skall få evigt liv. Så vill Gud att vi varje dag skall tacka, lova och prisa honom för detta under och frimodigt bekänna vår tro inför världen. Han varnar oss också allvarligt för risken att vi faller tillbaka i synd och otro och därmed avfaller från tron. Om vi gör det gäller Jesus ord till mannen också oss: *"Se, du har blivit frisk. Synd nu inte mer, så att inte något värre drabbar dig"* (v. 14). Låt oss be till Herren att han bevarar oss från fall!

Amen.

Bön. Lovad vare Gud och välsignad i evighet, som med sitt ord har tröstat, lärt, förmanat och varnat oss. Hans Helige Ande stadfäste ordet i våra hjärtan, att vi inte må vara glömska hörare, utan ordets görare, och så dagligen tillväxa i tro, hopp, kärlek och tålamod intill änden, och bli evigt saliga. Genom Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.